

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

6. köide Tallinnas, teisipäeval, 10. veebruaril 1925 Nr. 7 (101)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

J. Kark: Vanamõisa õlikivi kaevandus

A. G.: Eesti-Läti tolliunioon ja meie majanduspoliitika

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub iga nädal

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

Aktsiaselts

„SILVA”

Tallinn, Merepuiestee 17

TELEFONID:

kontoris 9-29 ja 13-80; kaupluses 18-09

Telegrammide aadress „SILVA—TALLINN”

Igasuguste põllutööriistade

ja masinate, kunstpõllurammu, soola jne.

ladu ja müük

Igasuguste ehitusmaterjalide

nagu palkide, laudade, lubja, tsemendi, gipsi, katusepapi, katusepleki, igat sorti raua, raudtalade, naelte jne.

ladu ja müük

Igasuguste metsamaterjalide

ostmine, ümbertöötamine, müük ja eksport

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—
pooleaastas " 500.— " " 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Tallius: Lai tän. 38, Graafliline Ühting „Kiri“. Telef. 18-66

6. köide. Tallinnas, teisipäeval, 10. veebruaril 1925. Nr. 7 (101)

Sisu: Toimetuse kommentaar. J. Kark: Vanamõisa õlikivi kaevandus. A. G.: Eesti-Lähi tolli-
unioon ja meie majanduspoliitika. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest.
Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

9. veebruaril 1925. a.

Meie sündi- kaadid.

Elame üle praegu sündikaafide asutamise ajajärku. Tõsi küll, selles sihis on ennegi katseid tehtud ja koguni tagajärgi saavutatud. Katseid tehti, nagu meil teada, tekstiiltööstuse koondamiseks, kuid, olgugi et sellel tööstuse alal teatud kokkulepped olemas, ei ole nendel kokkulepetel kuni tänini veel mitte sündikaadi iseloomu.

Teisiti oli lugu tubakatööstuses. Mineval suvel koondusid siinsed suuremad vabrikud A/s. Tubak, A/s. Laferme ja A/s. Astoria ühise müügi organisatsiooni taha ning selle koondumise tagajärg on „tunduvalt tubaka hinna tõstmine.“ (Vaata raham. O. Strandmanni seletuskiri 1925. a. eelarve juure, lhk. 20.)

Kõige uuem sündikaat, mis alles 2. veebruaril ellu tärkas, ühendab paberivabrikuid. Põhja-Puupapi ja Tselluloose, E. I. Johanson, Kohila ja Türi.

Vormiliselt ei ole küll sündikaati olemaski, sest selle asutamise juures tuleks tegemist teha valitsuse ja riigikogu vaadete ja seisukohaga. Kuid, nagu näha, on tee leitud, mille abil sündikaati tegelikult saab teostada. Asutatakse ühiselt aktsiaselts, kelle omanikud on asjaosalised paberivabrikud ehk nende direktorid, antakse selle aktsiaseltsi kätte ühine väljamüügi ainuõigus, ning asi on seaduslikult igatpidi korras.—

Ei või ju salata, et müügi koondamine, ning selle läbi tellimiste õiglane jaotamine üksikute ettevõtete vahel, tervendavalt tööstuse peale mõjub ning haiglasel konkurentsi nähtused kõrvaldab. Koguni meie valitsuse ringkondadest lähevad sellesihili-

sed impulsid välja, mis avalduvad näituseks tikuvabrikute koondamises ühise müügi-koha ümber. Niisuguse keskkoha loomise algatus läheb välja kaubandus-tööstusministeeriumist ning selle tähendus, — ühelt poolt aktsiisimaksu sissenõudmises, ning teiselt poolt tikueksporti korralduses ning lõpuks, meie tikutööstuse kaitsmises väljamaa trustide pealelungimise vastu, — on niivõrd suur, et ministeeriumi sammu täitsa asjakohaseks tuleb pidada.

Kuid koondamisel enesel on see varju pool, tarvitajate seisukohast vaadatuna, et ühine organisatsioon kiusatusele avaleb enda taskuvisid esiplaanile nihutada. Võtame näituse kas või tubaka alalt. 1923. a. oli aktsiisimaks 229,9 milj. marka. 1924. a. on arvatavasti sissetulek aktsiisist 275 milj. (ühinemine sündis 1924. a. suvel nii et kõrgendatud hinnad olid maksvad alles poole aasta jooksul), 1925. a. eelarve kavalsus 300 miljoni. Aktsiisi protsenti pole mitte tõstetud, vaid suurenemine tuleb sellest, et „tuntavalt tubaka hinda tõsteti.“ See „tuntavalt tõstmine“ on aastas ümarguselt 70 miljoni mk. ehk 23,3%. Kuna aktsiisimaks on müügihinnast, kui meie ei eksi, keskmiselt 35%, siis annaks „tuntavalt tõstmine“ vabrikantidele aastas umbes 130 milj. mk. rohkem sissetulekut. Ning seda võimaldas omavaheline kokkulepe: tegelikult — sündikaat, vormilikult — ühine müügikorraldus.

Paberi sündikaadi tegevus on niivõrd noor, et meie sellel alal andmeid veel anda ei suuda, kuid räägitakse hinnatõstmise võimalustest — nõnda 20% võrra.

Kui meeles peame, et meie tööstus kaitsetollidega püsti hoitakse, — ainult paberitööstuse alal maksab rahvusline sisse-

tulek paberipuude väljaveo tolli näol paberivabrikutele umbes £ 1— ehk 1780 mk. iga äratarvitatud kantsüll pealt juure, misugune summa keskmiselt 32 miljoni mk. aastas välja teeb, arvestamata sisseveo tolli paberi pealt, mille kaitse palju suurem, — võiks vist küll nõuda, et meie kodused sündikaadid oma hindade muudatusi kaubandus-tööstusminist. teadmisel ja nõusolekul teostaks. Sest muidu, kuna rahvuslisest üldsissetulekust abiraha saadakse, ilma et selle abiraha tarvitamisest aru antakse, tekkiß seisukord mida vähemalt pentsikuks võib nimetada.

Kuid ei tohi unustada, et — valitsusasutustel on abinõud käepärast, tarbekorral oma nõudmisi maksuma panna, kas krediitide reguleerimise näol, ehk, kus ettevõtteid võõrad kapitaalid finanseerivad, nagu näit. paberivabrikuid, siis tollipoliitika abil. Ning sellepärast jääme ootama, et sündikaatidest saavutatud avatlusti reguleeriks see käsi, kes on pandud ehk keda pannakse majanduslist elu juhtima. —

Lehitsedes „Eesti Statistika“ **Saladused.** kuukirja leiame, et sealt täiesti puuduvad igasugused andmed meie tööstuse üle, väljaarvatud teated tööliste arvu, palkade ja tööaja üle. Neidki viimaseid andmeid saab „E. St.“ nagu ta ise avameelselt teatab, töökaitsse komissaride kaudu. Asjata otsime sealt teateid produktsiooni, äratarvitatud tootesainete, läbimüügi jne. kohta, mis tegelikult meie tööstuse seisukorda iseloomustaks.

Et meil just tarvis oli mitmeid sellesse alasse puutuvaid andmeid, pöörasime kaubandus-tööstusminist. teadmisi tööstus osakonna poole, kuid sealt vastati, et neid andmeid süstemaatilisel mitte ei korjata. Juhuslikka teateid aga ka ei leidunud, niisuguseid, mis tööstuse tegevust ja arenimist peegeldaks.

Ei tahaks uskuda, et nii tähtsate andmete vastu huvi ei tuntaks. Kuid praegu on need andmed saladuse katte all, vähemalt neile, keda huvitab rahvusline majandusline arenemine, kuid kelle kompetents ei küüni neid andmeid välja nõudma. Misugune asutus suudaks neid andmeid järjekindlalt avalikkuse ette tuua?

Tähtsamateks autoriteetideks **Kulla juure** Briti ja ühtlasi ka ilmamajanduse seisukorra ja lähema **tagasi.** tuleviku väljavaadete hindamisel tuleb küll pidada Inglise viie suure

(„big five“) panga direktorisid, kes iga aasta algul panga peakoosolekul oma aktsionärisid üldise seisukorraga tutvustavad, tehes ühtlasi ka väga huvitavaid teoreetilisi ekskursse. Esimesed suure viie peakoosolekute on juba peetud ja direktorid omad kõned pidanud. Läänud aastal olid neli viiest direktorist sunnitud sellega leppima, et neid põhjusid seletasid, mis naelsterlingi alla olid viinud; kõik uskusid kindlasti, et nael oma endise kulla pariteedi kord kätte saab, ning avaldasid soovi, et see rutem sünniks. Viies (Mac Kenna) oli isegi veel skeptilisem ja pidas ainsaks tähtsaks asjaks hindade kindla tasapinna hoidmist sissemaal ning oli naela kursi vastu enam-vähem ükskõikne. Omas tänavuses kõnes ütles juba Barclay's panga direktor Mr. Goodenough, et naelsterlingi kulla pariteedile viimine kindel on ja et see silmapilk mitte kaugel ei ole.

Mr. Goodenough järele on põhjused, mis aasta jooksul selle suure pöörde töid, kokkuvõetult järgmised. Naelsterlingi kursi tõus oli eeskätt reaktsioon tema suurele langemisele 1923. aastal, kus kurs langes 4.72¹/₄ pealt veebruaris 4.47¹/₄ peale oktoobris. Selle langemise põhjus oli peaaesjalikult kõrgem diskonto protsent Ühisriikides kui Inglismaal. Oktoobris lagunes laiiali tuntud „rumal jutt“, et Inglise valitsus uut inflatsiooni kavatses, et tööstuse ja tööliste seisukorda kergendada, mis andis uue hoobi naela kursile. Sellele järgnes tööerakonna võit valimistel ja kartus, et tööerakondline kabinet oma programmi kapitaali osalise konfiskeerimise asjus teostama hakkab. See hirm sundis paljusid oma naelu dollariteks vahetama. Selle juure seltsisid valitsuse suured dollari ostud võlaprotsentide katteks ja harilikud suured talvised nõudmised Inglismaa välise sisseostude jaoks, — ning naela kurs langes jaanuariks 1924. 4.20 peale.

Edaspidine kursi paranemine tuli eeskätt sellest, et tööerakondlase valitsuse poliitika pärast asjata hirmu oli tuntud. Hiljem langes New-Yorkis diskonto protsent ja tõusis Londonis, mille tagajärjel ka Ameerika kapitaal Euroopasse hakkas voolama teenistust otsima. Julgust selleks andis isearanis Dawesi plaani vastuvõtmine, mis Euroopa poliitilist seisukorda kindlustas.

Üldiselt näitab aga ka see juhtumine selgesti, et rahakursside liikumine kahe maa vahel ainult nende mõlema hindade tasapinna liikumise peeglipilt on. Jaanuarist 1922 kuni novembrini 1924 tõusid hinnad

Ameerikas 142 pealt 160 peale ehk 13⁰/₀. Inglismaal tõusid hinnad sama aja jooksul ainult 3¹/₂⁰/₀. Selle mõjul tõusis naelsterlingi kurs dollari vastu 13⁰/₀. Muidugi on siin täpsete võrdluste tegemine raske, sest et kursside peale ajutiselt ka mitmesugused psühholoogilised faktorid mõjuvad (praegusel juhusel — sisepoliitilised sündmused Inglismaal, millest eelpool jutt oli).

Ehk küll Federal Reserve Amet Ameerikas igate viisi inflatsiooni on püüdnud takistada, ei ole see tal suure kulla sissevoolu pärast ometi mitte korda läinud ja uue inflatsiooni tagajärg oligi hindade tasapinna tõus Ameerikas, mis kõikidele Euroopa valuutadele, selle hulgas ka naelsterlingile kasuks tuli.

Midland panga direktor Mr. McKenna jääb oma skepsisele endiselt truuks. Tema kõne oli peaaesjalikult pühendatud raha mõiste teoreetilisele valgustamisele, kusjuures tema enese sümpaatiad nähtavalt on niisuguse rahasüsteemi poolt, mis mitte kullale ei põhjene, vaid mille ülesandeks on kindlat tasapinda hoida. Tema peab niisugust rahasüsteemi täiesti võimalikuks, kuid kogu süsteemi tasakaalus hoidmist raskeks. Kuna kulla alusel seisva rahasüsteemi juures kursside ja kullatagavarade liikumine keskpangale tema poliitika automaatselt ette kirjutab, peavad pangad rahasüsteemi juures, mis kullaga seotud ei ole, alafi valvel olema, et liikvelolevate rahamärkide hulga reguleerimise teel rahaüksuse väärtust kindlustada ja tasakaalus hoida.

McKenna toob muu seas huvitavad arvud tõenduseks, et niisugune ilma kulla aluseta keskkohalt reguleeritud rahasüsteem väga otstarbekohaselt võib funktsioneerida ja rahvamajandust mõnestki vapustusest päästa, mis kulla väärtuse kõikumisest kergesti võivad tekkida. Nimelt oli hindade indeksi keskmine kõrvalekaldu mine aastast:

	Ühisriikides.	Inglismaal.
1922	6.34	2.87
1923	2.99	2.37
1924	2.91	2.58

Sellest järgneb, et hinnad Inglismaal üldiselt vähem kõikusid kui kuldvaluutaga Ameerikas.

Kõige selle argumenteerimise peale vaatamata lõpetab McKenna ometi kindla kuldvaluuta poolehoidjana, ja nimelt puht-psühholoogilistel põhjustel. „Iga rahvas peab

ennast paremaks, või isegi kõige ausamaks; kui tema raha on kulla vastu vahetatav. Kartus kulla aluselt ära libiseda sunnib valitsusi oma kuludes ettevaatusele... Suur paremus iga rahvale on, kui tema raha põhjeneb üldiselt tunnustatud väärtusel: see äratub usaldust ja kergendab rahvusvahelist äritegevust. Kuigi kuldstandard muudel põhjustel mitte kõige parem rahasüsteemi alus ei ole, siis on üksi juba kulla universaalsus mõõduandev, et tema poolle püüda... Seni kui üheksa inimest kümnest arvavad, et kuldraha on kõige parem, ongi ta kõige parem.“ See viimane McKenna argument on vististi küll ainuke, mille pärast kõik rahvad kulla juure tagasi püüavad.

Vanamõisa õlikivi kaevanduses

on käesoleval aastal tegevuse värskendamist oodata. Päevalehed töid juba teateid, et vabariigi valitsus on nõusolekut avaldanud kaevanduse üleandmiseks praeguselt rentnikult uuele, mis uute kapitaalide juurevoolu tähendaks. Et aga selge oleks, milles asi seisab, toome lühidalt kaevanduse ajaloo.

1920. aastal, kui kütteainetest puudus tundus, korraldas kaubandus-tööstusministeeriumi juures olev riiklise põlevkivitööstuse osakond, et Virumaal, Ubja ja Vanamõisa läheduses, kus veneaegsed uurimised õlikivi väljatuleku olid kindlaks teinud, kaevandus avatud saaks, silmaspidades, et siit hõlbus oleks Port-Kunda raudteeharu mööda õlikivi tarvituskohadesse saada, võimalikul korral merd mööda, Kunda sadamat kaudu. Võõrandati Sõmeru küla talumeestelt maad, ehitati hädatarvilikud hooned ja asuti õlikivi väljaajamisele. Kuid varsti selgus, et kõiki tolleaegseid turunõudeid Kohtla kaevandus üksi rahuldada suudab, nii et Vanamõisa kaevandusest, ilma oma õlivabrikuta, tulu loota polnud. Ilmusid eraisikud ja rühmad, kes kontsessioone saada tahtsid mail, kus õlikivi olemasolek kindel. Ka Vanamõisa kaevanduse peale ilmus mitu pakkujat, kelledest Menell-Grodzinski kõige soodsamate tingimistega esines, nimelt pakkudes Vanamõisa kaevanduse hoonete ja sisseseadete eest 100.000 inglise naela.

Hiind ja teised tingimised, mis rendi-

lepingu *) näol 99. aasta peale kokku seati, sobis tolleaegsele vabariigi valitsusele ja 16. juunil 1923. a. sai kaevanduse varandus Mendell-Grodzinski poolt Londonis asutatud seltsile „Esthonian Oil Development Syndicate Limited“ üle antud. Seltsi rahaga varustaja oli peaaesjalikult keegi F. Bromwich, kelle kulul siis ka 2 keerlevat retorti, „Fusion“ süsteemilised, Vanamõisas üles seati, ühes õlipuhastus-osakonnaga — kõik arvatud 50. tonni õlikivi päevaseks läbilaskeks.

Kuid varsti tuli ilmsiks, et nii mõnedki kulud suuremateks kujunesid, kui ette oli arvatud; selgus tarvidus lisa-sisseseadete järele, näituseks õlikivi kuivatustrumli ülesseadmiseks; elektri-jõujaam ei suutnud kõike jõutarvidust rahuldada, nii et voolu Port-Kunda tsemendivabrikult võtma pidi, milleks kõrgepinge liin ehitada tuli jne. Nende takistuste tõttu viibis retortide käima panek, kogutud raha lõppes otsa ja uut kapitaal ei läinud sündikaadil korda juure tõmmata, sest ei suudetud õlivabriku tegevust nii kaugele viia, et kogu ettevõtte kasutoovust oleks võinud demonstreerida. Riigivalitsus tuli omalt poolt sündikaadile kõigiti vastu, pikendades mitmele korrale maksutähtaegu jne., kuid sagedasti vahetuvad asja juhid, keda sündikaat kohale läkitas, ei osanud siiski kõiki soovitavaid tagajärgi kätte saada.

Üks asi läks neil siiski korda: retordid said viimaks käima ja saadi ka õli, mis pole halvem, kui teisel saavutatud. See oligi peaaesjalikult põhjuseks, et Inglise parlamendi liige Sir Philip Dawson, kellel sidemed Inglise äriilmaga ei puudu ja kes Eesti majanduslisest arenemisest huvitatud, isäranis tema õlikivitööstusest, — sündikaadi peale oma tähepanu pööras, leides, et nendest ettevõtetest Eesti õlikivi alal, milledest Inglise kapitaal huvitatud, kõige kergem oleks Vanamõisa ettevõtet kuni lõpuresultaafile saavutamiseni välja arendada. Selles sihis leppis Sir Ph. Dawson sündikaadiga kokku, et tema aktsiaseltsi asutab, kes sündikaadi õigused ja kohused üle võtab, kui Eesti valitsus sellega päri on ja rendilepingus, mille tingimised rentnikule ülasrad, mõned kergendused teeb.

Ettenähes, et praegune Vanamõisa kaevanduse rentnik ei suuda tulevikus oma

*) Mõeldud oli küll ostu-müügi leping, kuid seesugune leping vajab riigikogu heakskiitmist, mille saavutamise aga hulk aega oleks nõudnud, sellepärast sõlmiti pikaajaline rendileping.

peale võetud kohustusi täita ja likvideerima peaks, mis aga meie algaja õlikivitööstuse peale halba varju heidaks, asus kaubandus-tööstusministeerium ja tema ettepanekul ka kogu valitsus seisukohale, et Sir Ph. Dawson'i pakkumine vastu võtta tuleb. Ja otsusega 22. jaanuarist s. a. kinnitas valitsus kokkuleppe punktid, mis üldjoontes järgmised:

1. Sir Philip Dawson kohustab ennast kuni 1. juulini 1925. a. asutama seltsi Baltic Oil Company Limited, mille nimetatud tähtajaks peab olema sularaha vähemalt 60.000 Inglise naela aktsiakapitaalil valmis tööstusesse mahutamiseks. Selleks samaks tähtajaks peab uuel seltsil täielik kokkulepe Vanamõisa kaevanduse ülevõtmise üle vanalt rentnikult olema. Kui need tingimised täitmata jäävad, tühistatakse kogu kokkulepe.

2. Täienduseks vana rentniku poolt riigile makstud 10.000 Inglise naelale, makstab „Baltic Oil Company“ riigile: a) 1. juulil 1925. a. 30.000 £ seltsi eesõigustatud aktsiates; viimasest summast peab ta 15. oktoobril 1927. aastal aktsiaid 5.000 £ nominaalväärtuses sularaha eest välja ostma; b) 15. okt. 1925. a. 10.000 £ sularahas.

3. Valitsus omab õiguse omalt poolt nimetada ühte „Baltic Oil Company“ juhatuse liiget kogu ajaks, kuna tasuks saadud aktsiad riigivalitsuse käes on.

4. Valitsus on nõus esitama riigikogule seaduseelnõu kogu Vanamõisa kaevanduse varanduse „Baltic Oil Company“le päriseks müümiseks, ühes maa-aladega (67 tiinu), millede eest selts riigile eriti 2.000 £ tasuma peab.

5. „Baltic Oil Company“ saab riigilt 3000 ha. maad õlikivi kasutamise kontsessiooniks, harilikudel tingimistel.

Loodetavasti läheb Sir Ph. Dawson'il korda finanseerimis-kavatsusi täide viia. Siis võib ka uskuda, et asja tehniline külg kiire edu osaliseks saab, sest selles suhtes on Sir Ph. Dawson'il ühendus Inglise suurtööstusfirmaga „Beardmore & Co“ — ühelt poolt ja tähtsa Saksa firmaga „Deutsche Continental-Gasgesellschaft in Dessau“ teiselt poolt, — ärid, millede võimalused ja kogemused õlivabrikute ehitamises väga suured on.

J. Kark.

Eesti-Läti tolliunioon ja meie majanduspoliitika.

A. G.

Nagu teada, astus mõni aeg tagasi Tallinnas kokku Eesti-Läti vaheline tollide ühtlustamise komisjon, ja jätkab Riias pooleli jäänud tööd. Et tolliunioonil meie majanduselus suur tähtsus saab olema ja ta ühtlasi ka meie tulevase majanduspoliitika vundamendiks kujuneb, siis katsume pilku minevikku heites selgusele jõuda, mis oli seal mäda, ja kuhu poole peaksime tüürima et tulevases tolliunioonis meie olude nõuetele vastav majanduspoliitika peegelduks.

Kaubanduspoliitika ajalugu on vana, ja tema süsteemid, teoreetilised koolid ja variatsioonid väga mitmekesised. Alates XVI aastasajal merkantelismusega – selle hirmsa rahvaste võimu, vaenu ja kurnamise poliitikaga, käies läbi vabakaubandust ja protektsionismust, on ta ilmasõja all kannatanud riikides kitsaste, mitmekesiste ja puht katselist iseloomu kandvate vormideni välja jõudnud. Iseäranis süsteemita ja päevapoliitika iseloomu kannab tollide poliitika noortes nõrkades ja majandusliselt vaestes riikides. Siin põimivad lahutamata üksteisega mitmesugused majanduselu küljed, mida tarvis ühe ja sama nõiakepigaga (tollidega) riigi huvide kohaselt lahendada. Esiteks peavad tollid sissevedu piirama, et väliskaubanduses seda vana iganenud merkantelistide ideaali – aktiveeti kätte saada, teiseks, nad peavad otsekoheselt riigi fiskaalseid huvisid täitma – kaudselt sisemaa valuuta kurssi parandades, ja kolmandaks – tollid peavad kodumaa tööstusele kaitset andma, tema võib olla, kogunisti loetuid elupäevi pikendada. Kõike kolme ühe abinõuga otstarbekohaselt kätte saada, on tõesti raske. Sellega on siis osalt seletatav see kaos, mis valitseb nende maade kaubanduspoliitikas, kus kõik need kolm majanduslist faktori riigi huvidega kokkukõlas ei ole. Vanades ja tõukamates riikides on siiski juba endisest ennesõjaaegsest ajast alusmüür olemas, mis väljakujunenud riigi majanduspoliitika kohaselt ülesrajatud, ja päevapoliitilisteks nõueteks tehakse ainult pealeehitusi, mis võivad kergesti muudetud ja ümber paigutatud saada, ilma et alusmüüri – seda majanduspoliitika peasihti – muuta. Kuid mis kõnelda vana rammuga maadest ja nende püsivatest kaubanduspoliitika alusmüüridest. Katsume parem selgusele jõuda, kas ka noortel – majandusliselt kehvematel riikidel majanduspoliitiliste sihtide ajamine võimalik on. Kas

viis kuus aastat eksisteerimist juba küll selleks on, et kirvest sihil seisva puu tüvele asetada? Peab õiglane olema ja tunnistama, et seda on mujal tehtud ja ka meile teel võitmata raskusi ees ei ole.

Austria tegi läbi kohutava ilmasõja; elas üle majanduslise kriisi ja valuuta inflatsiooni ja seisab praegu juba tugevail jalgel – sirgel sihil. Kaks kolmandikku toiduainetest ja peaaegu kõik tööstustooresained peab ta väljast sisse tooma. Väliskaubanduse bilans, nagu meil, on alati passiivne, kuid see ei ole kohutanud valitsust Kesk-Euroopas, võib olla, kõige vabamat kaubanduspoliitikat ajamast. Väliskaubanduse passiviteet saab kaetud maksubilansi aktiveedist, mida iga-sugused vahetalitused, transport, pangad ja väljamaalastega läbikäimised annavad. Ilma selle peale vaatamata, et valitsus mõdukate tollide poliitikat ajab ja tööstust kõrgete tollidega ei kaitse – ei nurise töösturid, nad on suutnud ajaga sammu pidada ja välisvõistlusele lahtiste silmadega vastu vaadata.

Tõin selle näituse ainult selleks, et näidata, mis ka raskete majandusliste konjunktuuride juures võimalik on ära teha, kui enesele vähemalt selge on, mida tahetakse kätte saada. Kuhu poole peaksime siis meie oma kaubanduse poliitikaga tüürima? Kas peame omaks tunnistama vabakaubandust ehk kõrgete kaitsetollide poliitikat? Selle peale võib kindlasti öelda, et kumbagi nendest kaubanduspoliitika süsteemidest kusagil praegu puhtal kujul olemas ei ole, ja ei või ka meil sellest juttu teha. Ei saa suruda kahe, kolme kitsa teoreetilise süsteemi raamidesse individuaalseid ja nii väga mitmekesiseid üksikute riikide majanduselu vormisid. Siin peab individuaalne diagnoos pandud saama, arvesse võttes rahva kultuur-ajaloolist arenemist ja riigis tegutsevate majanduselu faktorite vahet. Inglismaa, läinud aastasaja keskkohal, tundes oma arenenud tööstuse ülekaalu, pani maksma puht vabakaubanduse poliitika, kuid pärastpoole, kui Saksamaa ja Ameerika tööstus kardetavat võistlust algas mindi „free trade“ üle „fair trade“ (õiglane kaubandus) peale. Pändi üksikute tööstusharude kaitseks tollid maksma, kuid tagasihoidlikud ja järelekaalutud. Täheleb, kui Inglismaa, see vabakaubanduse emamaa, ei suutnud puhta vabakaubanduse süsteemi juure jääda, siis ei taha oletada, et ka meie oma juures sarnasest poliitikast tõsisemalt juttu võiksime teha. Meie ei pea unustama, et tollid on liiga terav ja veel kahele poole lõikav nuga. Nende

tarvitamine peab kainelt järele kaalutud olema ja teatava kindla plaani järele sündima.

Mõnede tööstussaaduste peale pandud tagasihoidlikke, väikseid tollisid ei või eitada, nad on karkudeks, millede abil meie tööstus esialgu oma halvatuid nõrku jalgu tervendada võib, kuid tollid ei tohi iialgi nii kõrged olla, et tööstus omale nende abil „kunstjalad“ alla muretseb, siis atrofeeruvad tema loomulikud liikmed ja ta jääb igavesti „kunstjalgadel“ invaliidiks, kellele riigi poolt tollide näol eluaegne pensioon on määratud. Niisugused imiteeritud ja pensiooni abil elavad olevused on alati kõige lohakamad ja eluvõimetumad. Õnnetus riigile ja rahvale, kellel palju neid „pensionääre“, nad imevad riigil kuni viimse tilgani välja ta elueksiiri. Tervenemist on tarvis meie tööstuspoliitikas. Ära „kunstjalad“ alt, kätte lihtsad kargud – las' siis harjutavad!

Meie tööstusharu, kes võib, suudab ja tahab elujõuliseks ja võisluusvõimuliseks saada, ei peaks meie praeguste odavate palkade ja odava elu juures liiga kõrget kaitset tarvitama. Kõrged tollid asetavad meie tööstuse isoleeritud seisukorda, võtavad temalt iga püüde ja tahte tööstuse ratsionaalseks ja ajakohaseks sisseadeks. Vanad äraiganenud tööstusviisid, sisseeaded ja suured kõrvalised produktsiooni kulud, teevad meie tööstussaadused liig kalliks ja kõrgete kaitsetollide peale vaatamata, suudavad nad vaevalt nende kõrgete hindade ja halva kvaliteedi juures siseturul võistelda. Kõrged tööstussaaduste hinnad ja madalad palgad piiravad tuntuvalt kaupade tarvitamist. Turu puudus sunnib vähendama produktsiooni. Kauba üksuse peale suurenevad produktsiooni kulud ja tööstus jääb ühes tarvitajatega kiratsema.

Et mitte üksikasjadesse tungida, toon kõrgete keelu-tollide mõju valgustuseks meie majanduselust ainult ühe näituse.

Kõigile on teada meie tubakatööstuse kiire arenemine ja ta kindlustatud seisukord. Meie „elujõulised“ ja õitsvas seisukorras olevad tubakavabrikud on aga tõelikult triipuses kasvatud õrnad lilled, mis ainult soojas hoones klaas-seinte vahel õilmitsevad, too nad aga välja, lahtisele areenile, siis kaovad õilmad ja nad kõdunevad armelt. Meie rahvamajandus vajab taimi, millede tugevad juured sügavale maa põue ulatavad ja mis ka karmides elutingimustes areneda võivad. Tubakatööstus on meil arenenud kõrgete kaitse- ehk kogunisti keelutollide müüri taga, ta on täitsa isoleeritud

ja väljaspool igasugust välisturu võistlust. Sisseveo toll tubakasaaduste pealt on meil praegu 52,5 kuld fr. kilogrammi, ehk 15 75 mk. naela pealt, mis märksa kõrgem praegustest meie esimese sordi paberosside hinnast. Toore tubaka sisseveo toll on võrdlemisi väikene 1. 30 k. fr. per. klgr. Omades isoleeritud sisemaa turu, ei ole meie tubakatehased põrmugi huvitatud välisturust. Kui väliskaubanduse statistikat vaadata, siis näeme, et õitsva tubakatööstuse seisukorra peale vaatamata tubakasaaduste väljavedu kauba bilansis täitsa naeruvääriliste arvudega figureerib. Meie tubakatöösturitel on isoleeritud kodumaa turg, kus omavaheliste kokkulepete ja trustide abil hindasid oma äranägemise järele võib reguleerida. Kui läinud aasta tubakaturu seisukorda jälgida, siis ei ole „The Economist“ järele Inglise turul läinud aasta jooksul tubakahindades mingisugust hinna tõusu märgata, kuna meie tubakavabrikud läinud aastal seda mitu korda on teinud. Et nad praeguste hindade juure peatama on jäänud ja tubakasaaduste hindasid veelgi ei ole tõstnud, on lihtsalt tingitud kartusest, et liig kõrged tubakasaaduste hinnad võivad ka kõigesuurematel piibumeestel suitsetamise isu ära võtta ja nõnda tubakasaaduste tarvitust tuntuvalt vähendada. Võrdluseks olgu tähendatud, et Läti tubakatööstus märksa vähemalt tollidega kaitstud on. Valmistubakasaaduste toll Lätis on 24 k. fr. per klgr. ja toore tubaka toll 3 k. fr. per klgr.

Liig kõrged kaitsetollid ei täida enam oma otstarbet ja muutuvad rahvamajanduslikelt kahjulikuks. Tööstusharu ei tohi mitte kõrgete kaitsetollide abil kunstlikult ellu kutsuda, kui üldine riigi majandusline seisukord tema loomulikule arenemisele ja jõukusele küllaldaselt eeltingimisi ei paku. Kõrgete tollide abil võiksime omale ka suuri metalle, suhkrut, portselaani ja kes teab missuguseid veel tööstusharusid ellu kutsuda, kuid missugused nende juured saavad olema ja kas nad riigi- ja rahvamajanduslikult küllalt rentabiilsed saaksid – on enam kui küsitav. Kõrgete nisu-tollidega võime ka põllupidajat suuremajoonelisele nisu-kasvatamisele meelitada, kuid, kas meie põllupidamine peab selles suunas arenema, see nõuab veel kainet ja asjatundlikku järelekaalumist.

Meie tollipoliitika alusmüüride rajamisel peavad kindlad sihid ja eesmärgid olema, muidu kutsume tollide abil vesivõsusid ellu, mis kui paised meie tervet majanduselu organismi halvavad. Juba algusest peab õige

tollide baasis-vundament pandud saama, pärastised murded ja parandused mõjuvad hävitavalt tööstuse peale. Ettevõtjal, kes oma kapitaali teatavasse tööstusharusse mahutab, peab vähemalt usku olema, et riigi tollide poliitikas järsku uued tuuled ei puhu ja teatavatele kaitsemüüridele rajatud tööstusharu kuristikku ei paiska. Sagedased, momendi ja päevahuvide nõuetel ettevõtetud tollide muudatused on praeguse aja majandusilmas harilikuks kuid kurvaks nähtuseks saanud. Võib tõesti Eesti-Läti tolliunioonis suurt positiivset külge selles näha, et tollidega mängimine tublisti raskendatud ehk pea-aegu lõpetatud saab, kuid selle juures on ka raskendatud valesi tõmmatud sihtide õiendamine ja parandamine.

Et meie tööstus terveneks ja elu- ning võistlusvõimeliseks kujuneks, ei pea teda mitte liiga kõrgete kaitsemüüride varjul kasvatama. Kuigi meil praegu kõrged kaitsetollid maksivad on ja odavast tööjõust puudust ei ole, seisavad meie tööstussaaduste hinnad liig kõrgel, nende menu on väike ja ettevõtted on hingitsemas. Pahe ja kurja juured peituvad minu arvates mujal. Ettevõtte juhatus- ja organisatsiooni kulud on väikese läbikäigu juures liig suured, tahetakse ka korraga suuri tulusid kätte saada. Kõik see kokku teeb oma maa saaduse hinnapoolset kättesaamatuks ehk väljamaa kaubast, kõrge tolliraha peale vaatamata, veel kallimaks. Sõnaga, kurja juured peituvad osalt töösturites enestes: nendel ei ole oskust ja vilumust ettevõtet otstarbekohaselt ja minimum produktiooni kuludega käima panna. Mis aitavad siin tollid, nad tõstavad ainult elukallidust. Et ülal ette toodud nähtused meie ettevõtete juures avalduvad, ei ole raske konstateerida, on tarvis võtta ainult tööstuste aruanded ja neid ligemalt silmitseda. Tingimata on isikliste ja juriidiliste ettevõtete vahel selles asjas vaks vahet. Et meil aga kapitaali puuduse tõttu suuremaid isiklike ettevõtteid vähe, siis tuleb peaaesjalikult ainult ta viimaste – see tähendab, juriidiliste (akts. seltsid, osaühised ja m. m.) ettevõtetelega arvestada. Näituseks toon kalatööstuse A./s. „Lukulluse“ 1923. aasta aruande. Aasta sissetulek müüdnud tööstussaadustest oli 17.371.000 marka, juhatuse kulud aga 2.441.000 marka ehk 15⁰/. 17-ne miljonilise läbikäigu juures on tööstuses kolm direktori, kokku ligi miljonilise palgaga, ei ole siis ime, et tööstus kahel omal tegevusaastal ligikaudu 4 milj. kahju on võtnud.

Samuti kui tööstuspoliitikas peaks ka

põllumajanduse poliitikas arenemispostid pandama ja sihid sisse aetama. Kui omas suures enamuses meie põllumajanduse saadused ilma tolli kaitseta läbi saavad tuleks küll ehk peatuda ja rohkem kaaluda teravilja sisseveo küsimust. Meie või, liha ja munad suudavad oma kvaliteedi poolest Lääne turul vabalt võistelda ja odava Vene või ning liha sissetungimises ei peitu meie põllumajandusele mingisugust hädadohtu, ümberpöörduvalt – produtseerides kõrgeväärtuslist eksportkaupa võib meie põllumees oma tarvitusi odavamate Vene kaupadega katta. Kogunisti teise pildi saame aga teravilja juures, kus ekspordist tõsisemalt jutugi ei või olla. Teravilja hinnad on küll praegu erakordselt kõrged, kui aga ilma turul konjunktuur muutub ja Vene, kui teravilja eksportöör jalule saab, on meie teravilja kasvatajal suurt võistlust kartma. Oma intensiivsema põllukultuuri ja halvema põllupinna juures ei suuda meie iialgi nii odavalt teravilja produtseerida, kui Vene. Et meie põllumajandus kahele peaharule – põllupidamisele ja karjakasvatusele baseerub, siis on ka tähtis et põllumehe poolt neisse mõlemisse mahutatud töö ja kapitaal meie üldisele sotsiaalsele ja majanduslisele olukorrale vastavalt tasutud saaks. Raske seisukord põllupidamises mõjub halvavalt karjakasvatuse peale ja võib tema saaduste eduka võistluse välisturul küsitavaks teha. Ka Am. Ühisriigid, – Saksamaast, Itaaliast, Belgiast j. n. e. rääkimata, ei ole teravilja sissevedu tollivabaks jätnud, kuigi ta üks tähtsamatest teravilja eksportimaadest on. Nähtavasti ei suuda ka Am. Ühisriikide põllupidaja oma intensiivse põllukultuuri juures võistelda Argentiina ja Kanaada teraviljaga. Minu arvates nõuab see küsimus üksikasjalist ja pikemat järeelkaalumist, siin kohal tahtsin ainult tema peale üldist tähelepanu juhtida.

Põllumajanduse huvide seisukohalt väärivad iseäralist tähelepanu ka väljaveo tollid. Paljud riigid ei tunne väljaveo tollisid üldse, mõnes (Am. Ühes r.) on nende sisseadmine kogunuste riigi põhiseaduse järele keelatud. Tegelikult täidavad ju väljaveo tollid sama tööstuskaitse ülesannet, mis sisseveo tollidki. Vahe on ainult see, et sisseveo tollid lasuvad kõikide kauba tarvitajate peale, kuna väljaveo tollid ainult tooresaine produtseerijat, meil harilikult põllumeest, koormavad. Kui meie naha- ja saapatööstus on sisseveo tollidega küllaldaselt kaitstud siis on täitsa üleliigne ja mitte õiglane neile välistolli näol veel teist-

kordset toetust anda, ja meie põllumeest sundida odavate hindadega fooresnahku siseturul ära müüma.

Kõik ülalpuudutatud küsimused tulevad tolliuniooni sõlmimisel päevakorraile ning tähtis on, et nad meie majanduselu arenemissuhtidele vastavalt lahendatud saaks. Igatahes lasub tollide ühtlustamise komisjoni õlgadel raske ja vastutusrikas ülesanne. Kahe riigi üksikuid, teine teisele, võib

olla, risti vastu käivate huvidega küsimusi kokkukõlastada, ja siiski selle juures veel õiget majanduselu arenemissuhti tabada, ei ole mitte kerge. Meie peame tollides mitte paljaid kokkuleppeid püüdma kätte saada, vaid ka praegust majanduspoliitikat revideerima ning olevate kogemuste najal meie majanduselu arenemisele vastavad uued alusmüürid panema.

Kroonika.

Eesti.

Õlikivi uurimiseks 10.000 hektari maad. Vabariigi valitsus on nõusolekut avaldanud luba anda Rootsi ins. Knut Malm'ile õlikivi uurimiseks 10.000 hektari suurusel maa-alal Narva jõe mõlemal kaldal. Ins. Malm on kauemat aega tegutsenud Nobeli naftavabrikus ja tahab selle kaasabil õlikivi tööstuse juurde Eestis asuda.

„Postim.“ 1. veebr. 1925

Soome kaubakrediit Eestile. Soome valitsuse poolt on Eestile ekspordikrediiti lubatud põllumajanduslike tarbete ostmiseks, kuid ainult osija kohustuste vastu importmaa vastutusel. Vabariigi valitsus, pidades soovitavaks võimaldada ühistegelistele ja põllumajanduse huvides töötavatele asutustele osta Soome ekspordikrediiti arvel kaupasid, esitas riigikogule seaduseelnõu, mille järele valitsusel õigus on võtta riigikassa kanda vastutust tähendatud asutuste poolt põllumajanduse ja kalanduse tarbeks väljamaalt ostetavate kaupade hinna ja intresside tähtajalise tasumise eest. Vastutus antakse sarnaste kohustuste eest, kui võla tasumise tähtaeg on vähemalt 2 aasta kestusel ja kui intressid ei ole üle 6 prots. Vastutuse summa võib ulatada 50 miljoni Eesti margani.

„Postim.“ 1. veebr. 1925.

290 tiinu metsa müügile. Metsade peavalitsusele on põllutööstusministeeriumi poolt ülesandeks tehtud Harju, Lääne, Võru ja Virumaa metsadest erakorralisest langist müügile lasta umbes 290 tiinu metsa 24.441.151 marga väärtuses.

„Kaja“ 3. veebr. 1925.

Narva veejõu kasutamise seadus. Kaubandus-tööstusministeeriumis on välja töötatud ja valitsuse liigetele tutvunemiseks saadetud Narva jõe veejõu kasutamise seaduse eelnõu.

Seaduseelnõu näeb ette hydro-elektrijaamade asutamise Narva jõe tema veejõu kasutamiseks ja määrab kindlaks piirid, mille vahele jaamad tulevad ehitada – nimelt, Narva linna pumbamajast kuni Peipsi järveni. Silmas pidades, et kavatsatud elektrijaamade asutamine on peaaegjalikult tähtis meie tööstuse arenemise huvides ja et kõik tööstusettevõtted alluvad üldiselt kaubandus-tööstusministeeriumile, on ette nähtud et Narva jõe hydro-elektrijaamade asutamine ja elluviimine pannakse kaubandus-tööstusministeeriumi peale, veejõudude kasutamise seaduses ettenähtud alusel.

Hydro-elektrijaamade ehitamine ja kasutamine kavatsatud plaani järele on läbiviidav ainult Narva jõe voolusilmi ja veepinna kõrguse muutmise teel.

Sellepärast annab seaduseelnõu hydrojaamade ehitajale ja kasutajale õiguse muuta jõe veevoolu sihti ja veepinna kõrgust. Kuid selle teostamine peab sündima kompetentse asutuse – veejõudude kasutamise komitee – poolt kinnitatud kava järele.

Arusaamatuse ärahoidmiseks on seaduse eelnõus täpselt ette nähtud veejõu vähendamist või ärajuhtimist tekkivate kahjude tasumise kord senistele Narva jõe veejõu kasutajatele.

See kord on kindlaks määratud veejõudude kasutamise seaduse § 4 ettenähtud alusel. Narva vabrikutele (Kreenholmi-, kalevi-, linavabrik) annab hydro-elektrijaama kasutaja vähendatud või ärajuhtitud tegelikult kasutada veejõu asemele tasuta elektrienergiat hinnaga, mis nendelt vabrikutelt äravõetud veeenergia varem maksis. Narva vabrikutele, silmas pidades nende tähtsust meie tööstuses, on seaduse eelnõus kindlustatud eesõigus elektrijõu saamises hydro-elektrijaamast. Eneseski mõista, et see õigus ainult niisuguse elektrijõu hulga peale võib laiendada, mis vastab vabrikute praegustele jõusiseseadetele.

Olgu tähendatud, et kõik need vabrikud kasutavad käesoleval ajal ainult umbes 5000 hobusejõu suuruses vee-energiat, kuna viimase tagavara tõuseb üle 60.000 hobusejõu.

Hydro-elektrijaama ehitamine Narva jõe on võimalik 5. mai 1917. a. veejõudude kasutamise seaduse järele, nagu seda selgitas kaubandus-tööstusministri poolt moodustatud juristide komisjon.

Sama seaduse põhjal on õigus Narva kose võõrandamine vabrikutelt. Kas Narva hydro-elektrijaama ehitamine teostatakse riigi poolt, või antakse selleks kellegile kontsessioon – selle põhiküsimuse lahendamine on muidugi väljapool kõnesolevat seaduse eelnõu.

Uppunud laevade töstmise ümber. Teatavasti viibivad Häppler ja Ko. esitajad praegu Inglismaal, kus sealsete rahaasutustega ja firmadega uppunud laevade töstmise finanseerimise asjus läbirääkimisi peavad, mil ka edu on olnud. Üks inglise pank ja 2 suuremat firmat on töstmise finanseerimiseks 40.000 inglise nae'a lubanud. Peale laenusamist on ka inglise rahameestega kokku lepitud aktiivselt asutamise asjus, kes suuremal arvil nõus on aktiivsed omandama. Pvl. 5. veebr. 1925.

94 miljoni marga eest metsa müüdud. Neil päevil kinnitas vabariigi valitsus põllutööstusministri ettepanekul metsamüügi umbes 670 tiinu suuruses kogusummas 93.296.789 marga väärtuses. Metsa on ostnud teiste kodumaa ettevõtjate seas ka Lähi firmad „Lettländische Holz-Handels und Industrie Act. Ges.“ ja „The Northern Timber Export Co.“ Riias 122

tiinu Puurmanni, Vana-Antsla ja Kariste metskonnast 19.084.917 m. väärtuses ja „Baltic Consolidated Timber Co. Ltd.“ Riias 100 tiinu Jäärja metskonnast 8 miljoni 219 tuh. 658 marga väärtuses. Kaja 8/II-25.

1924. a. põllusaagi rahaline väärtus. Statistika keskbüroo kokkuvõte. (Novembrikuu keskmiste ülemaaliste turuhindade järele.)

1. Teravili.	Kogusaak Tuh. pd.	Kesk- m. turuhind 1 pd. eest	Koguväärtus Milj. mk.	0/0
		Mk.		
Tali- ja suirukis (terad)	8.447,8	400	3.379,1	16,9
Talivilja	422,4	475	200,6	1,0
Suinisu	478,7	475	227,4	1,2
Tatar, hernerd, oad, läätsed	218,9	580	127,8	0,6
Oder	7.356,3	290	2.133,3	10,7
Kaer	8.567,7	240	2.056,2	10,3
Segavili	2.902,8	270	783,8	3,9
Kokku:	28.394,6	-	8.907,4	44,6
2. Põlluhein ja õled.				
Põlluhein	25.626,4	100	2.562,6	12,9
Talivilja õled	20.597,2	40	823,9	4,1
Suivilja õled	37.638,0	50	1.881,9	9,4
Kokku:	83.861,0	-	5.268,9	26,4
3. Juurevili.				
Kartul	41.200,1	80	3.296,0	16,5
Loomatoidu juuri- kad	4.448,1	40	177,9	0,9
Kokku:	45.648,2	-	3.473,9	17,4
4. Lina.				
Linaseeme	713,3	470	335,2	1,7
Linakiu	655,3	3.000	1.965,9	0,9
Kokku:	-	-	2.301,1	11,6
Üldse kokku:	-	-	19.950,8	100,0

Eesti piiritusmüük 1924. aastal. Aktiivse peavalitsus on kokku võtnud piiritusmüügi andmed 1924. aasta kohta. Võrrelduna eelmise 1923. aastaga on Eestis piiritust müüdud kraadides:

	1924. a.	1923. a.
Nimeliste lubade järele	20.976.069	27.486.226
Restoraanidele	3.543.747	3.837.832
Mitmes. ostarbens	3.506.720	3.332.656
Piirituse jäätiseid	390.308	354.749

Kokku sisemaale 28.416.784 35.011.465

Väljamaale 4.917.524 33.334.308

Kokku sise- ja väljamaale 33.334.308 56.717.337

Denatureeritud piiritust 1924. a. - 166.250 toopi
ja 1923. - 111 088 toopi.

Kanamunade väljavedu 1924. a. jooksul. (Põllutööstusministeeriumi andmete järgi). 1924. a. jooksul väljaveetud kanamunade arv on ligi 2½ korda (250% võrra) suurem kui eelmise aastal. Allpool tabelis on munade ekspordi tähendatud kuude järele nii 1924. a. kui ka 1923. a. jooksul. Sellest tabelist näeme, kuivõrd on Eesti munade väljavedu tõusnud,

eriti 1924. aasta 3. veerandil, kus 4.536 tuhat muna välja veeti.

	1924. a.	1923. a.
Jaanuar	51.840 tk.	8.640 tk.
Veebruar	14.400 "	45.200 "
Märts	3.600 "	-
Aprill	8.640 "	9 000 "
Mai	995.040 "	258.760 "
Juuni	912.240 "	816.580 "
Juuli	787.680 "	277 200 "
August	1.379.520 "	212 400 "
September	2.368.800 "	779.400 "
Oktoober	2.007.040 "	725.040 "
November	1.232.640 "	550.800 "
Detsember	419.040 "	438.120 "

Kokku 10.180.480 tk. 4.121.140 tk.

Siin juures olgu tähendatud, et 1922. a. on 2.896.406 muna ja 1921. a. 2.261.830 muna välja saadetud.

Eesti kanamunade ostjad maad olid 1924. a.:

	1. sort tükki	2. sort tükki	3. sort tükki	Kokku. tükki
Inglismaa	1.262.880	2.016.000	1.440	3.280.320
Saksamaa	689.760	1.122.480	-	1.812.240
Rootsi	1.903.680	2.683.840	-	4.587 520
Soome	166.320	328.320	5.760	500.400

Kokku 4.022.640 6.150.640 7.200 10.180.480

1924. a. jooksul väljasaadetud munade hulgas oli 1. sordi mune 39,5%, teist - 60,4% ja kolmas alla 0,1% kogusummas. See näitab Eesti munade kvaliteedi paranemist, sest 1923. a. on 2. sordi mune üle 70% ja kolmas sorti ligi 2% olnud.

Tallinna sadama tegevus detsembrikuus 1924. a.

(Riigi statistika keskbüroo andmetel).

1924. a. detsembrikuu jooksul on Tallinna sadamasse tulnud 184 laeva 54 889 netto registertoni mahutavusega, neist kaugesõidu laevu 122 (46.575 reg. t.). Sama aja jooksul läks sadamast välja 163 laeva 44.327 rgt. mahutavusega (kaugesõit - 104 laeva 39.458 rgt.). Võrreldes 1924. a. detsembrikuu Tallinna sadama tegevust eelmise aasta detsembri omaga näeme, et sissetulnud laevade tonnash on 1924. a. suurem olnud kui 1923. a. Välja on 1923. a. detsembris rohkem laevu läinud:

	Sisse tulnud:		Välja läinud:	
	1924. a. dets.	1923. a. d.	1924. a. d.	1923. a. d.
	Arv.	Rgt.	Arv.	Rgt.
Kauges	122	46.575	128	44.267
Rannas.	62	8.314	77	4.932
Kokku	184	54.889	205	49.199
			163	44.327
			198	46 927

Suurem osa nii sissetulnud kui ka väljaläinud laevadest on laaditud olnud:

	Laaditud:		Laadimata:	
	Arv. <th>Rgt. <th>Arv. <th>Rgt. </th></th></th>	Rgt. <th>Arv. <th>Rgt. </th></th>	Arv. <th>Rgt. </th>	Rgt.
Sissetulnud:				
Kaugesõit	80	38.564	42	8.011
Rannasõit	29	7.507	33	807

Väljaläinud:

Kaugesõit	83	34.205	21	5.253
Rannasõit	31	3.186	28	1.683

Rahvusliste lippude järele jagunevad nad järgmiselt:

Rahvusline lipp	K a u g e s õ i t.			
	Tuli sadamasse		Läks sadamaist	
	Arv	Mahu n. rg. t.	Arv	Mahu n. rg. t.
Eesti	44	7.656	29	4.057
Daani	4	2.997	5	3.702
Hollandi	1	946	1	946
Inglise	4	3.241	4	3.241
Läti	5	1.196	4	973
Norra	2	679	2	679
Poola	1	347	1	347
Prantsuse	2	2.014	2	2.014
Rootsi	5	2.609	6	1.428
Saksa	27	15.839	26	15.567
Soome	25	6.667	24	6.504
Vene	2	2.384	—	—

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

21–27. jaanuarini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

21 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 250,4 tonni ja 1 vagun viljakaitse ustega, kaal 14,6 tonni. Kokku 23 vagunit eksportkaupu ja 23 saadetust bargaash-kaupu, kaal 997,4 klgr.

2. Transiitkaupu.

1 vagun salpeetrit, kaal 14,8 tonni ja 1 vagun segakaupa, kaal 3,2 tonni.

Ühes eksportkaupadega Venemaale saadetud 25 vagunit kaupu.

Sama kuu jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

2 vagunit loomatoidukooke, kaal 32,7 tonni; 2 vagunit maisi, kaal 52,8 tonni; 7 vag. linaseemet, kaal 110,7 tonni; 6 vag. ube, kaal 97,8 tonni ja 3 vagunit linu, kaal 29,8 tonni.

Kokku Venemaalt tulnud 20 vagunit kaupu, 15 saadetust bargaash-kaupu, kaal 373 klgr. ja 1 koht suure kiiruse kaubasaadetust, kaal 4 klgr.

27–31. jaanuarini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

9 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 112,0 tonni, 1 vagun viljakaitse uksi ja 8 saadetust bargaash-kaupu, kaal 591,4 klgr.

2. Transiitkaupu

selle aja jooksul saadetud ei ole.

Sama aja jooksul on raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

13 vagunit ube, kaal 205,3 tonni; 1 vag. linaseemet, kaal 16,0 tonni; 2 vag. loomatoidukooke, kaal 33,0 tonni, 2 tsisterni petroleumi, kaal 25,5 tonni; 3 vag. linu, kaal 29,8 tonni; 1 vag. lääse, kaal 16,3 tonni; 1 vagun maisi, kaal 16,3 tonni, 4 vagunit nisukliisid, kaal 59,6 tonni ja 2 platvormi aeroplaaniga (Eesti aeroplaan Venemaalt tagasi).

Kokku Venemaalt tulnud 31 vagunit kaupu ja 5 saadetust bargaash-kaupu, kaal 146,5 klgr.

Jaanuarikuu jooksul on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

108 vagunit paberit, 2 vagunit viljakaitse luukidega ja 77 saadetust bargaash-kaupa, kaal 5481,6 klgr.

2. Transiitkaupu.

5 vagunit segakaupa, 36 vapunit salpeetrit, 3 vag. karborundumi ja 2 vag. masina osasid.

Kokku ühes eksportkaupadega Venemaale üle antud 156 vagunit kaupu.

Sama kuu jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

42 vagunit linu, 12 vag. takku, 22 vag. linaseemet, 14 vag. loomatoidukooke, 10 tsisterni bensiini, 9 vag. maisi, 1 vag. kanepit, 1 vag. soodat, 19 vag. ube, 1 vag. liimi, 2 tsisterni petroleumi, 1 vag. lääse, 4 vag. nisukliisid ja 2 platvormi aeroplaaniga.

Kokku Venemaalt Eestisse tulnud 140 vagunit kaupu ja 37 saadetust bargaash-kaupu, kaal 1179,9 klgr.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

21.–27. jaanuarini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

2 vagunit segakaupa, kaal 2,4 tonni. 2 saadetust Tartu „Pain Normali“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, kaal 522 klgr.; 1 saadetus hobusejõhve, kaal 1050 klgr.; 1 saadetus puust vaate, kaal 657 klgr.; 1 saadetus transiitkaupa, kaal 358 klgr. ja 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 1832 klgr.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

4 vagunit keedusoola, kaal 64,4 tonni; 1 tsistern petroleumi, kaal 12,7 tonni; 8 vagunit segakaupa, kaal 18,1 tonni; 1 vagun rukist, kaal 15,0 tonni; 2 tsisterni bensiini, kaal 22,4 tonni; 1 saadetus kanepit, kaal 564 klgr.; 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 511 klgr. ja 1 saadetus nahka, kaal 450 klgr.

27.–31. jaanuarini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

1 vagun tsementi, kaal 16,4 tonni; 1 vag. linaseemneõli, kaal 9,6 tonni; 2 vag. segakaupa, kaal 3,8 tonni; 2 vag. kalise, kaal 10,1 tonni; 1 saadetus majakraami, kaal 2900 klgr.; 1 saadetus puuvillariiet, kaal 575 klgr.; 1 saadetus pappeoseid, kaal 713 klgr.; 2 saadetust Tartu „Pain Normali“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, kaal 1140 klgr.; 1 saadetus rebasenahku, kaal 66 klgr.; 2 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 502 klgr.; 1 segavagun linu ja takku, kaal 6,1 tonni; 1 saadetus masina osasid, kaal 720 klgr. ja 1 saadetus värsket kala, kaal 414 klgr.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

1 vagun heeringaid, kaal 15,9 tonni; 3 vag. segakaupa, kaal 8,1 tonni; 1 tsistern petroleumi, kaal 10,1 tonni; 1 vagun kriiti, kaal 10,3 tonni; 1 saadetus villaseid lõimi, kaal 267 klgr.; 1 saadetus mltmesugust pudukaupa, kaal 274 klgr.; 1 saadetus klaaskaupa, kaal 628 klgr. ja 1 saadetus nahku, kaal 218 klgr.

Jaauarikuu jooksul on Eestist raudteed mõõda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

18 vagunit segakaupa, 2 vagunit elus sigadega, 6 vag. Tartu „Pain Normali“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, 1 vag. puuvillast riiet, 1 vagun hobustega, 6 vag. tsementi, 2 tsisterni masinaõli, 1 vag. lina-seemneõli, 1 vag. majakraami ja 1 vagun kalsete.

Kokku Eestist Lätimaale saadetud 41 vagunit kaupu

Sama kuu jooksul on Lätimaalt raudteed mõõda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

25 vagunit segakaupa, 3 vag. suhkrut, 3 vag. heeringaid, 3 vag. nisujahu, 4 tsisterni petroleumi, 2 vagunit nisu, 5 tsisterni bensiini, 6 vag. soola, 2 vag. emailleeritud keedunõusid, 3 vag. linu, 1 vag. nahka, 1 vag. rukist ja 1 vagun kriiti.

Vene.

Eesti-Vene Kaubanduskoja Bulletin Nr. 2.
12. detsembril 1924. a.

Paberitööstus nõukogude Venes. Neil päivil peeti teine paberitööstuste ühingute üldkoosolek, kus kujunes käesolev olukord ja tuleviku väljavaated paberitööstuse alal nõukogude Venes.

Isegi ennesõjaaegne Venemaa toodang ei rahuldanud siseturu nõudeid paberi järele.

Peale revolutsiooni oli paberi sissevedu 1920–1925 a. 4.650 tuh. puuda, sellest ajalehepaberit — 36,3⁰/₀, trüki- — 27,8⁰/₀ ja kiria- — 28,8⁰/₀.

1923–24 a. sündis järsk ajalehepaberi sisseveo tõus, (81,3⁰/₀ 54⁰/₀ asemel 1922–23. a.) kirjapaberi sisseveo likvideerimise ja trükipaberi vähendamise arvel.

Üldine paberi nõudmine nõukogude Venes 1923–24. a. oli 10 miljoni puuda, millest umbes 37⁰/₀ väljamaalt sisse veetud.

Aruandja Belevsky rõhutas omas ettekandes, et tooresaine ümbertöötamise kallidus ja vabrikute puudulik tehniline sisseaad tuntuvalt paberi omahinna peale mõjuvad. Nii näituseks väljamaa paberi hind võrdub 2 rbl. 16 kop., kodumaa paberi omahind kõigub 4 r. 30 k.—4 r. 50 k.

1924–25 produktsiooni kavas on ette nähtud valmistada 11 miljoni puuda paberit ja kartooni ja 6 milj. puuda ümber iselluloosi ja puumassi. Kuid nõue paberi järele näib ka tulevikus kindlasti suurenevat, mida aga produktsioon rahuldada ei suuda. Käesoleval aastal oleks paberi tarvitamine mitte vähem kui 17 milj. puuda. Sisemise produktsiooni puudujääk tekitab kestva paberipuuduse ja piiramata hindade tõusu vabamüügil.

Ajalehe ja trükiasjanduse vabastamiseks turu mõjude all tunnistas üldkoosolek järjekorraliseks pealesaadeks asuda igakülgele sisemiste tooresainete võimaluste ärakasutamisele, ehitades esimeses järjekorras uusi iselluloosi vabrikuid tooresainete raioones. Ehituskavas on isegi ette nähtud kindlal tooresainete tagavara alusel alata uute paberivabrikute ehitamist mitmesuguste paberisortide väljatöötamiseks.

Põlevkivi tööstus. Põhja-Lääne tööstuse büroo tehnilis-valmistamise osakonnas oli nõupidamine, mis juhtis tähelepanu põlevkivi tööstuse suurendamise tarviduse peale Leningradi kubermangus. Käesoleval põlevkiviga selgus reas ettevõtetes, et põlevkivi on kõlbulik kütteenaine, ja teima jäänuiseid — tuhka võib kasutada ümbertöötamiseks portland-tsemendiks.

(Т. П. К. № 281.)

Kaupade tarvitamise suurus maal. Kooskõlas saadud andmetega pole viljatavitamine maal 1922/23 võrreldes ennesõjaaegsega pea suguni muutunud. Tööstusmoodustuste tarvitamise suhtes 1922/1923. a. sündisid järgmised muudatused võrreldes enne sõjaaegsega: manufaktuurtööstuse tarvitamiste võrdub 8,8⁰/₀, põllu- majandusinventar — 5,4⁰/₀, suhkrut — 17,5⁰/₀, seebi 43,9⁰/₀, tuletiku — 45⁰/₀, petroleumi — 49,1⁰/₀, jalaõude — 51,9⁰/₀, soola — 73,1⁰/₀ ja tubeka — 87⁰/₀ ennesõjaaegsest tarvitamisest.

Puuvillatööstus nõukogude Venes. Produktsiooni kava puuvillatööstuse alal 1924–5. a. võib anda 1800 vagunit kuus, turu nõue aga sisekaubanduse kom. väljaarvamisel võrdub 1810 vagunit kuus. See puudujääk peaks täiendatama 5 k.k. arvates tooreaine sisseveo läbi väljamaalt — 15 milj. rubla eest ja riiet 15–30 milj. rbl. eest. Tekstiilkomisjon ei õhine „Sisekaubanduse kom.“ arvamisega ja otsustas nõuda temalt materjali puuvilla-tööstuse turu ulatuse üle. (Эк. Ж. 2/XII-24 г. № 349.)

Turu ulatusest ja kaubanduslikest perspektiividest 1924–25 a. (Экон. Жизнь № 35³). Tööstuskaubandus nõukogus tähendas prof. L. N. Litovsenko oma ettekandes, et uues operatsiooniaastas rea põhjuste tõttu ei tuleks arvestada maksujõulise nõude suurenenisega. Riigitööstuse produktsiooni läbi-müük on selle tõttu märksa raskendatud. Aruandja tuleb niisugusele otsusele, arvestades vähemargatava rahva sissetuleku kasvu perspektiividega uuel aastal võrreldes 23–24 a. Läänud aastal suurenes rahva sissetulek, võrreldes eelmisega, mitte vähem kui 10⁰/₀, rahva sissetuleku kasv uuel aastal aruandja arvamisega ei tõuse üle 3–4⁰/₀. Talupoegade sissetulekute suurenemist määrab aruandja 2⁰/₀ peale.

Ka üldine maksu fond, aruandja arvates, ei või tuntuvalt suurenedada üldfinantsilistel põhjustel. Kuid suure erakapitaali kasvuga ei tuleks arvestada, silmas pidades ebasoodsaid töötingimusi 1924. a.

Peale selle peaks silmas peetama, et läinud aasta kõrge konjunktuur põhjenes rea faktidel, misugused ei saa mõjuda samal määral uuel aastal. Nende faktorite hulka loeb aruandja produktsiooni hindade alandamist, pankade krediitide suurenemist, ülemine kindla valuuta peale jne.

Nõukogu ühines aruandja pooli esitatud kaubanduslike perspektiivide hindamisega.

Ameerikud teated kaubandustööstus-ministeeriumilt.

Poola.

Liiakasu vastu võitlemise komitee Varssavis.

Samuti kui meil omal ajal, on ka Poolas asutatud „Liiakasu vastu võitlemise komitee“, kelle tegevus aga, nagu see meilgi märgatav oli, rohkem massi psükoloogilisele alusele rajatud, kui et ta tõsiseid tagajärgi annaks.

Teated ettevõtete tegevusest.

Uued aktsiaseltsid ja osühisused.

„Eesti Raudteede A/s.“ Tegevusala: Laia- ja kitsarööpliste raudteede ehitamine, omandamine ja eksploateerimine Eestis. Asutajad: Konstantin Päts, Ilmar Tannebaum, Eduard Sakk ja Jakob Hoff. Põhikapitaal: 2.000.000 kuldkrooni (praeguse kursi järele Emk. 200.000.000), mis koosneb 20.000 akts. ä 100 kuldkrooni. R. T. nr. 13/14-1925. a.

Muudatused aktsiaseltside ja osühisuste põhikapitaalides.

O/d. „Estonia film“ on oma põhikapitaali määranud Mk. 5 000.000 peale (enne Mk. 3.000.000), mis jagatud 500 os. ä Mk. 10.000.—

R. T. nr. 17/18-1925. a.

Ärikalender.

10. veebruaril.

A/s. „Reinhold Tofer“ aktsionäride erakorraline peakoosolek S. Karja tä. 18, äriruumes.

13. veebruaril.

A/s. „Ühiselu“ peakoosolek kell 6 p. l. „Ühiselu“ kontori ruumes, Pikk tä. 42.

Tähtsamad vähempakkumised.

Riigi raudteevalitsuse varustusosakond (Tallinnas, Tehnika t. 16-a, tuba 18), kinnisel, 20. veebruaril s. a. — kuulvi maairvärve.

Tähtsamad enampakkumised.

Metsade peavalitsuse tööstusosakond (Tallinnas, Toomkiriku plats nr. 3), suusõnalisel, 11. veebr. s. a. kell 12 päeval — umbes 117 standardi mitmesuguseid laudu, alghinnaga 13.000 mrk. standardi.

11. veebruaril s. a. kell 12 päeval Antsla alevivalitsuse ruumes — umbes 4497 tk. — 55.957 k-j. okaspuu-palke.

14. veebruaril s. a. kell 12 päeval Tapal, Ambla mnt. nr. 11, Pohlmanni majas — 3.751 tk. — 47.631 k.-j. ja 2945 tk. — 31.893 k.-j. okaspuu-palke.

Lähemaid teateid annab metsade peavalitsuse tööstusosakond, Toomkiriku pl. nr. 3.

Uued seadused ja määrused.

Määrus kuldfrangi kursi kohta tolli- ja sadamamaksude võtmisel. Määrusega 29. deits. m. a. („R. nr. 150-1924. a.) maksmata pandud kuldfrangi kurs (1 k.-fr. — 75 Emk.) jäetakse maksvaks ka k. a. veebruarikuu peale.

Määrus sadamamaksude alla kuuluvate meri- ja jõesadamate nimekirja maksmapanemise kohta ja teedeministeeriumi määrus Pärnu-Tal-

linna kitsarööplise tee jaamade nimestiku ja jaamadevahelise kauguse tabeli muutmise kohta on avaldatud „R. T.“ nr. 15/16-1925. a.

Isiklikud teated.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud. Gov-sei-Ber Micheli p. Kijas ja Rebekka Jankeli t. Kijas, sünd. Orelow; Konstantin Jaani p. Lellep ja Riita Konradi t. Lellep, sünd. Pfaff; Johannes-Eduard Ritsu p. Sutt ja Adele-Johanna Martini t. Sutt, sünd. Kalamees. (R. T. nr. 15/16-1925. a.) Johannes Joo-sepi p. Lomp ja Leena Kaarli t. Lomp; August Jakobi p. Ernits ja Lydia Jüri t. Ernits, sünd. Saarmo; Karl Jaagu p. Umblija ja Rosalie Johani t. Umblija, sünd. Ratnik; Peeter Isaku p. Kronks ja Anna Peetri t. Kronks, sünd. Trubkin; Samuel Peetri p. Kärtmann ja Therese Ojto t. Kärtmann, sünd. Ziugande; Peeter Jaani p. Troon ja Pauline Jakobi t. Troon, sünd. Arik; Karl Märdi p. Plaks. Gustav (Kusta) Jüri p. Anon ja neiu Salme Gustavi t. Anon. (R. T. nr. 17/18-1925).

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie ova-kokkuvõtte järele riigi laiarööplisel raudteedel kaupu laaditud järgmises määral (vagunid):

	27-31. deits.	1-7. jaan.	7-14. jaan.	14-21. jaan.	21-29. jaan.	29. jaan. 4. veeb.
Teravilja ja						
jahu	22	62	111	54	184	81
Kartulid	14	12	26	18	32	41
Elus loomi	17	38	61	62	46	40
Linu ja takku	16	14	50	47	64	39
Põletispuid	30	65	248	209	254	543
Muud metsa-						
materjali	26	42	131	125	145	150
Põlevkivi	20	42	67	89	89	82
Turvast.	15	20	46	55	54	49
Tsementi	4	10	8	12	48	10
Lubja	—	—	8	—	1	—
Muud era-						
kaupa	386	480	898	928	904	987
Kokku	550	787	1616	1609	1823	2022
Raudtee veod	101	92	298	928	248	264
Kokku laadi-	651	879	1865	1835	2071	2286

Tallinna laiarööplise raudtee kaubaajama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on samade aegade jooksul sisemaal sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisaadetused):

	28-31. deits.	1-4. jaa.	5-11. jaan.	12-14. jaan.	5-21. jaan.	21-28. jaan.
Teravilja ja						
jahu	3	2	6	1	5	5
Kartulid	4	3	4	6	15	17
Põletispuid	21	52	90	79	145	251
Metsamaterj.	3	12	22	8	38	51
Linu ja takku	30	8	16	10	26	34
Põlevkivi	5	12	19	21	44	57
Turvast.	25	23	48	27	57	49
Muud erakau-						
bad	58	64	79	81	166	247
Kokku	149	176	285	233	496	711

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem	pd.	850—860	Pekk, eksport. I s.	—
Ameerika sort.	"	870—880	Heinad, aasa . . . vaguniviisi	pd.
sõre Ameerika	"		Õilkoogid, linaseemne	" 330—
"J. Puchk" ja Pojad" suurveski			" palmi	" —330
saadused. Hinnad arvatud 50			" päevalille	" —370
kg. eest ühes valge puuvillase			" soja	" 270—280
kotiga:			Nisukliid	" —
Patent rukkipeül	50 kg.	2100	Rukkikliid.	" —
Manna	"	3100	Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars. 48,25—54
Sõre saiajahu	"	2825	Mitkal, ekstra	34,50—41,25
20 n. kottides	pd.	970	Lina, Liivi R.	pd. 2700—
Eesti parem saiajahu	50 kg.	2775	Petseri	3100—3200
20 n. kottides	pd.	940	Tartu	2800—2850
"Kalev"	50 kg.	2625	Lina, Võru	pd. 3000—3100
"Kungla"	50 kg.	2525	Lina seemned, 611 87½% basis fr. Tall.	" —
"Sampo"	"	2325	külvi 98%o	pd. 620—650
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			Takud, Codilla I.	" —
nisu, pehme,	pd.	710—790	II.	" —
sõre	"	840—880	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	" 56—58
pehmed, teised sordid	"	880—900	Newcastle	" 52—53
Rukki jahud	"	495—500	sepa	" 60—62
püül	"	635—650	Koks, valu	" 85—90
Nisu, Vene	"	—	gaasi	" 85—
Rukis Eesti	"	—	Põlevkivi, I. sort	" 10
Vene, ...	"	255—260	Põlevkivi, II. sort	" 7,50
Kaerad, toidu, Eesti	"	—	III. "	" 5
seemne, Vene	"	320—330	Raud, sordi	" 270—290
Odrad, Õlle	"	—	talad (T)	" 280—300
Erned, rohelistad, Eesti	"	760—	vits	" 430—480
Hollandi	"	730—	raud plekk	" 470—500
Riis, Burma II.	"	85—90	tsingitud	" 720—760
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	71—73	Teras Inglis	" —
piirituse	"	—625	Saksa	" —
Kartuli tärkliis "Superieur"	ltr.	19	nikkel	" 490—
Pilm, pudelites	n.	125—130	vedru	" 1200—1400
Või, meierei, eksport	"	115—118	tööriistade	" 310—340
Või siseturg	"	49—60	talla	" 170—200
Margariin, väljamaa	pd.	2900—3000	Malm	" 10500—11000
Juust, kohalik Schveitsi	"	500—650	Inglitina	" 1400—
Kaseiin	"	13—14	Seatina	" 4300—4700
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	11—12	Vask, plekk punane	" 3800—3400
II. s.	pd.	2350—2450	valge	" 1600—1640
Kakao, Inglis	"	—	Tsink-plekk	" —670
Ameerika	"	2500—2700	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	" 650—620
Hollandi	"	5400—5800	Ameerika	" 560—
Kohvi, Rio Santos	"	6000—7400	solaar	" —950
Kohvi, Kes-Ameerika sordid	"	—	Autolien	" 725—1500
México	"	—	Ameerika vacuum	" 1400—
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	7200—7600	auto	" —
Orange Pekoe, Java	"	7600—8000	Tsilindriõli, Vene	" 670—680
Tseillon	"	5200—5600	Ameerika hariilik aur 280°	" 1020—1035
Moning, Hiina	"	730—740	ülekuumanud 320°	" 180—240
Suhkur peenike valge, Saksamaa	"	—	Põlevkivi õli	" 250—
Java	"	—	pigi	" 270—275
Poola	"	750—760	Nafta, Vene	" 200—210
Czechoslovaakia	"	760	Ameerika	" 280—290
Siirup, kartuli, B 42°	"	—	Petrooleum, Vene	" 280—290
B 38°	"	735	Ameerika	" 580—620
Glucose	"	56—58	Bensiin, Vene	" 600—660
Sool, lahtine Saksa	"	—54	Ameerika	" —
Hispania	"	—54	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.
Vene	"	5800—	Pesusooda	pd. 260—270
Heeringad Yarmouth, Matties	tünn	5800—	Seebikivi 72%o, Inglis	" 575—595
Matfulls	"	5800—	Parafiin 102—110°	" —
Shotti, Matties	"	5800—5900	120°—134°	" —
Matfulls	"	6000—6100	Pärmise ekstrakt	" —
Norra Sloe	"	—	Väävel, õie 98%o	" —
Liha, sea, I. sort	pd.	1440—1600	Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	pd. 9200
loomaa, I. sort	"	1000—1100		

Tallinna börs kursisedel

tsinkvalge Englise . . . . . pd.	1750
tinavalge Englise . . . . . "	1750—
ooker Prants. . . . . "	345—415
Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	—
Chile	410
Superfosf. E. T. K. must kukk (k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn . . .	670—
Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.	590—
Väävelhapu ammoniak	2700
Lubja lämmastik	1850
Kaalisool, 30% kott 6 pd. frkojaam	670—
40% ^o	880—
Kainiit 12% lahtine, ... pd.	—
Vosvoriit, Eesti 6% ^o	34—36
Paber, rotatsiooni	440
Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela . . . . . pätt	830
Tsement, Portland, Aseri	770
Kriit, toores . . . . . pd.	—
pestud	124—125
Asfalt	150
Tõrv, kivi	—
puu kodumaa	—
Lubi	38—40
Gips, tükides frko Isborsk	25
jahvatatud toores	35
krohvimise, ilma kottideta	45—70
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	6500
Silikat D/B/B/	—
Puumaterjalid, saetud	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	—
IV s.	—
propsid; 7x7	—
liiprid	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k. sid.	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud . pd. I s.	5400—5600
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. . . . . I sort	6400—7000
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. . . . . II sort	4400—4800
Toores nahk väiksed ja suured	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	5400—6200

Prahid :

Lina

Tallinn — Stettin . . . . . tonn	£ 20/—
— Ghent . . . . . "	25—26/—
— Dundee . . . . . "	—
— Belfast . . . . . "	—

Takud + %^o

Puumaterjalid D/B/B/ Standard

Tallinn — London	sh. —
— E. C. C. P. (Ingl. idarand)	—
— Antwerpen	—
— Southampton	—
— Manchester	—
— Amsterdam	—
— Dundie	sh. —

Segakaup

Tallinn — Stettin . . . . . tonn sh. 10—35/+	[+25% talve juurdemaks
— London	—
— Stockholm, ...	Rk. 10/35

Või

Tallinn — Stettin . . . . . tünn sh. 1/6	
--	--

Kartulid

Tallinn — Stockholm . . . . . tonn	—
------------------------------------	---

		2. II.	4. II.	6. II.
1 dollar	O.	372,—	372,—	372,—
	M.	375,—	375,—	375,—
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1785	1785	1782
	M.	1796	1798	1797
	T.	—	—	—
100 Saksa riigimarka	O.	8.875	8.875	8875
	M.	8.975	8.975	8975
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	937	937	937
	M.	946	946	946
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	10.000	10.000	10.000
	M.	10.125	10.125	10.125
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	6635	6625	6625
	M.	6735	6725	6725
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	2000	2000	2000
	M.	2050	2050	2050
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	15.025	15.000	15.000
	M.	15.275	15.250	15.225
	T.	—	—	—
100 Latti	O.	7150	7150	7150
	M.	7250	7250	7250
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr	O.	1090	1085	1085
	M.	1130	1125	1125
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	100	100
100 Itaalia liiri	O.	1550	1550	1525
	M.	1600	1600	1575
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	5675	5675	5675
	M.	5775	5775	5775
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1925	1910	1900
	M.	1975	1960	1950
	T.	—	—	—
100 Helveetsia fr.	O.	7175	7175	7175
	M.	7275	7275	7275
	T.	—	—	—
1 Tschervonets	O.	1825	1825	1825
	M.	1940	1940	1940
	T.	—	—	—
1000 Austria kr.	O.	5,15	5,15	5,15
	M.	5,40	5,40	5,40
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	5,05	5,05	5,05
	M.	5,30	5,30	5,40
	T.	—	—	—